

Integrale Commissie Advies nr. 2020-22

Status: definitief

Onderwerp	Tendertool Circulaire gevels
Datum	26-8-2020 (videoconferentie)
Commissie	Eric Luiten (voorzitter), Robert Winkel, Patrick Koschuch, Paul de Ruiter, Hans van der Made, André Winder
Secretaris	Paul Rosenberg, Eric Snoeck
Toelichting	Dominique Vosmaer, Joep Hövels (Frontwise Facades)
Toehoorders	Pieter Klomp, Maaike Zwart (R&D)

Achtergrond

Op 26 augustus 2020 besprak de Integrale Commissie de mogelijke gevolgen van het invoeren van een Amsterdamse Bengnorm op de ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde omgeving. Zij adviseerde toen de energieprestatie niet te benaderen als een geïsoleerde norm waaraan voldaan moet worden en pleitte voor een 'mengpaneel' waarop ook ruimte is voor circulariteit, milieuprestatie, gezondheid en kwaliteit van de leefomgeving. De Tendertool Circulaire Gevels is een deeltwerking van een van deze aspecten die van invloed kunnen zijn op het behalen van de Bengnorm. Het voorliggende advies moet daarom in samenhang worden gelezen met advies 2020-14 (3-9-2020).

Vraagstelling

Is de ontwikkelde Tendertool Circulaire Gevels te gebruiken in het traject dat voorafgaat aan de gemeentelijke gronduitgifte? Wat zijn de te verwachten gevolgen voor het ontwerpproces en voor de ruimtelijke kwaliteit?

Advies

De ontwikkelde tendertool is een handzaam en bruikbaar hulpmiddel voor het in praktische zin formuleren en - in samenwerking met inschrijvers voor projecten - borgen van circulaire ambities. Deze studie maakt tegelijk expliciet dat circulair ontwerpen en bouwen een apart vakgebied is met

eigen spelregels, doelen en ambities die niet gelijk opgaan met het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen en met de veel breder ingestoken berekening van de milieuprestatie. Zo leidt het energieneutraal maken van gebouwen al snel tot een enorme toename van materiaalgebruik (glas, isolatie, gewicht) dat in de praktijk niet kan worden hergebruikt. Het stapelen van eisen en regels leidt in dit stadium, dat beschouwd kan worden als een transitiefase naar een werkelijk andere manier van bouwen, tot een onmogelijk bouwopgave. De commissie volgt om die reden het advies van het projectteam voor een integrale benadering van alle duurzaamheidsaspecten. In plaats van normering per deelaspect moet de ambitie centraal staan en moet het mengpaneel waarmee de milieuprestaties kunnen worden bepaald, breder zijn dan alleen de energieprestatie.

Bij gebiedsontwikkeling verdient het daarom aanbeveling vroeg in het planproces in de vorm van een dialoog (dus voorafgaand aan de planvorming) overeenstemming te vinden welk thema voorrang krijgt: naast 'energie neutraal' zijn 'circulair' of 'klimaatadaptief' daarbij voor de hand liggende onderwerpen. De specifieke gebiedskenmerken zowel technisch (warmtenet?) als ruimtelijk (hoogbouw, transformatiegebied?) kunnen richting geven aan deze keuze.

Overige opmerkingen

Energieprestatie

- hoe wordt in modellen rekening gehouden met ongewenste opwarming? Het gaat inmiddels niet meer alleen om het vasthouden van warmte door middel van isolatie; afkoelen wordt een even belangrijk thema.
- hoe ga je meten/ beoordelen of de norm wordt gehaald? Een Breeam- of Leedcertificering is vooral een papieren exercitie die voor een architect veel werk en kosten met zich meebrengt. Een gezamenlijke formulering en borging van ambities lijkt meer perspectief te bieden.
- rekenen met RC- en U-waarden kan veel invloed hebben op de verhouding tussen geopende en gesloten geveldelen en daarmee op de architectuur en woonkwaliteit; het verdient aanbeveling om op basis van gebiedspecifieke kenmerken de open/dichtverhouding van een gevel 'vast te klikken'.

Circulair

- de tendertool richt zich op gevelsystemen; het zou mooi zijn dit instrument uit te breiden naar hoofdconstructies, daken en installaties zodat een meer compleet beeld ontstaat van de circulaire prestatie van een gebouw.
- beton is nog steeds het voornaamste bouw materiaal, in hoogbouw zelfs zowel voor constructies als voor gevelementen; dit materiaal scoort slecht op de uitstoot/instoot van CO₂ en 'stikstof' (NO-verbindingen) en is door de manier van verwerking meestal niet herbruikbaar. Stikstofuitstoot is te verminderen door bouw tijdbeperving, gewichtsbesparing op de toegepaste materialen en assemblage op de bouwplaats.

Amsterdam, 22 december 2020
Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Eric Luiten', with a long horizontal stroke extending to the right.

Eric Luiten, voorzitter

Bijlage

Beleidskaders:

- nvt

Aangeleverde stukken:

- Presentatie Frontwise Facades (16-12-2020)
- Tendertool Circulaire gevels